

Recomandarea nr. 73 din 11 februarie 2015

Cu privire la aplicarea sau prelungirea măsurii preventive sub formă de arest în privința condamnatului, care urmează a fi transferat sau, după caz, lăsat în izolatorul de urmărire penală pentru efectuarea unor acte procedurale

În scopul asigurării aplicării corecte și uniforme de către instanțele judecătorești a normelor procesual-penale privind aplicarea sau prelungirea măsurii preventive sub formă de arest preventiv în privința persoanelor care au statut de condamnat și execută pedeapsa în instituțiile penitenciare pentru o altă infracțiune, Curtea Supremă de Justiție consideră oportun de a explica următoarele.

Studiind și analizând practica judiciară a instanțelor de judecată privitor la situația când este necesar de a efectua unele acte procedurale cu privire la o infracțiune săvârșită de un condamnat care execută deja pedeapsa închisorii, Curtea Supremă de Justiție constată că instanțele judecătorești întâmpină dificultăți la interpretarea dispozițiilor art. 198 alin. (2) Cod de executare.

În particular, se disting două situații asupra cărora ne vom referi în prezenta recomandare:

- prima situație se referă la chestiunea de dispunerea aplicării sau prelungirii măsurii preventive sub formă de arest în privința persoanelor care au statut de condamnat, executând pedeapsa în instituțiile penitenciare pentru o altă infracțiune, și în privința cărora a fost pornită urmărirea penală, aceștia având statut de bănuit sau învinuit;

- cea de a doua situație se referă la chestiunea privind dispunerea aplicării sau prelungirii măsurii preventive sub formă de arest în privința persoanelor care au statut de condamnat și execută pedeapsa în instituțiile penitenciare pentru o altă infracțiune, în privința cărora a fost expediată cauza penală în instanța de judecată și dînșii au statut de inculpat.

Așadar, pentru a fi mai expliciti în recomandarea ce urmează, mai întâi vom porni de la expunerea textuală a normei legale relevante.

Conform prevederilor art. 198 din Codul de executare (republicat la 05.11.2010 și modificat prin Legea nr. 82 din 29.05.2014, publicată în Monitorul Oficial nr. 319-324 din 24.10.2014) se reține că: *„Dacă este necesar să se efectueze acte procedurale cu privire la o infracțiune săvârșită de un condamnat care execută pedeapsa închisorii, condamnatul, în baza mandatului de arest și/sau încheierii privind aplicarea sau, după caz, prelungirea măsurii preventive sub formă de arest a judecătorului de instrucție sau a instanței de judecată, poate fi lăsat în izolatorul de urmărire penală sau transferat în el pe o anumită perioadă care nu poate depăși termenul ținerii în stare de arest prevăzut în art.186 din Codul de procedură penală.”*

În această ordine de idei, ținem să menționăm că legislatorul, la elaborarea modificărilor din Codul de executare, în special a celor din compartimentul legat de transferul și escortarea condamnaților în izolatoarele de urmărire penală (art. 198

CE și 199 CE), a avut în vedere practica judiciară, care indica la un număr sporit de transferuri a persoanelor condamnate în cazurile mai puțin justificate.

Or, revenind la prima situație care urmează a fi discutată, și anume în cazul când apare necesitatea efectuării unor acte procedurale cu privire la o infracțiune săvârșită de către un condamnat care execută pedeapsa în instituțiile penitenciare pentru o altă infracțiune și în privința căruia se efectuează urmărirea penală, conform art. 198 alin. (2) Cod de executare, ultimul poate fi transferat în izolatorul de deținere preventivă, în baza mandatului de arest și/sau a încheierii privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arest adoptată de judecătorul de instrucție.

Important este de reținut că condamnatul este transferat într-un regim și în condiții mai severe decât cele în care executa pedeapsa, astfel rezultă că transferul sau lăsarea condamnatului în izolatorul de urmărire penală trebuie să fie justificată.

Drept urmare, aplicarea sau, după caz, prelungirea arestului în privința condamnatului, precum și transferul sau, după caz, lăsarea ultimului în izolatorul de urmărire penală, poate fi dispusă de către judecătorul de instrucție numai în baza demersului procurorului.

Demersul procurorului trebuie să conțină informații cu privire la:

- durata termenului de arest care va fi aplicat sau, după caz, prelungit în privința persoanei, care urmează a fi transferată sau, după caz, lăsată în izolatorul de urmărire penală;

- actele procesuale care urmează a fi efectuate cu participarea acestei persoane, transferate/lăsate în izolatorul de urmărire penală, în perioada pentru care a fost dispus transferul.

Durata maximă a arestului în privința persoanei care are statut de învinuit și urmează a fi transferată în izolatorul de urmărire penală nu poate depăși 30 zile, cu posibilitatea prelungirii acestui termen, în cazuri excepționale, conform art. 186 alin. (3) Cod de procedură penală, care se aplică în mod corespunzător.

Durata maximă a arestului în privința persoanei care are statut de bănuît și urmează a fi transferată în izolatorul de urmărire penală nu poate depăși 10 zile, reieșind din prevederile art. 307 alin. (5) Cod de procedură penală.

Termenul urmează a fi calculat din momentul când persoana va fi transferată sau lăsată în izolatorul de urmărire penală.

Procurorul la faza urmăririi penale asigură escortarea persoanei care execută pedeapsa în instituțiile penitenciare la ședința de judecată.

Pe această linie de considerente, la raționamentele deja expuse adăugăm și faptul că judecătorul de instrucție când dispune pentru prima dată aplicarea măsurii preventive sub formă de arest și transferul condamnatului în izolatorul de detenție preventivă adoptă un mandat de arest și o încheiere, ulterior de fiecare dată când se dispune prelungirea măsurii aplicate este suficient adoptarea doar a unei încheieri, care urmează a fi motivată.

În continuare, cu referire la cea de a doua situație legată de chestiunea privind dispunerea aplicării sau prelungirii măsurii preventive sub formă de arest în

privința persoanelor care au statut de condamnat și execută pedeapsa în instituțiile penitenciare pentru o altă infracțiune și în privința cărora cauza penală a fost expediată în instanța de judecată și acestea au statutul de inculpat, expunem următoarele statuări.

Conform art. 198 alin. (2) Cod de executare, condamnatul în privința căruia a fost expediată cauza penală în instanța de judecată poate fi transferat în izolatorul de deținere preventivă, în baza încheierii privind aplicarea sau, după caz, prelungirea măsurii preventive sub formă de arest adoptată de către instanța care judecă cauza în fond.

Aplicarea sau, după caz, prelungirea arestului în privința condamnatului, precum și transferul sau lăsarea ultimului în izolatorul de urmărire penală, poate fi dispusă de către instanța de judecată care judecă cauza în fond în baza demersului depus de procuror.

În cazul când acuzatorul de stat evită neîntemeiat să depună demersul respectiv, instanța de judecată, pentru a respecta principiul celerității, este în drept, conducându-se de prevederile art. 329 Cod de procedură penală, din oficiu sau la solicitarea părților, să dispună aplicarea arestului sau, după caz, prelungirea arestului în privința condamnatului, precum și transferul sau lăsarea ultimului în izolatorul de urmărire penală.

Constatând că acuzatorul de stat a omis neîntemeiat să depună demersul respectiv, instanța de judecată o dată cu adoptarea hotărârii emite și o încheiere interlocutorie.

Totodată, se remarcă faptul că, dacă la etapa incipientă, și anume când instanța de judecată este sesizată prin rechizitoriu, urmează a fi soluționată chestiunea cu privire la aplicarea măsurii preventive sub formă de arest în privința persoanei care are statut de condamnat și execută pedeapsa în instituțiile penitenciare pentru o altă infracțiune, atunci instanța în ședința preliminară va dispune aplicarea măsurii nominalizate în privința inculpatului, în lipsa acestuia, pentru ca dânsul ulterior să fie transferat în izolatorul de deținere preventivă pentru efectuarea actelor procesuale necesare soluționării rapide și eficiente a cauzei respective.

În continuare, este necesar de specificat că, la soluționarea chestiunii privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arest în privința condamnatului, pentru efectuarea transferului acestuia în izolatorul de deținere preventivă, adică în situația la care ne-am referit supra, prezența apărătorului care îi reprezintă interesele inculpatului respectiv este obligatorie.

Durata arestării preventive care se aplică sau se prelungește în faza judecării cauzei nu poate depăși 90 de zile. Termenul urmează a fi calculat din momentul când persoana va fi transferată sau lăsată în izolatorul de urmărire penală.

În situația când instanța care judecă cauza dispune aplicarea arestului sau, după caz, prelungirea arestului în privința condamnatului, pentru ca ulterior acesta să fie transferat sau lăsat în izolatorul de urmărire penală, nu este necesar eliberarea unui mandat, fiind suficientă doar adoptarea unei încheieri.

Față de cele ce preced, specificăm că atunci când în cauza penală deferită judecății sunt mai mulți inculpați, toți executând deja pedeapsă în penitenciar pentru o altă infracțiune săvârșită, instanța de judecată este în drept printr-o singură încheiere să soluționeze chestiunea privind aplicarea sau, după caz, prelungirea arestului în privința acestora.

Încheierea instanței de judecată prin care s-a dispus aplicarea arestului sau prelungirea arestului în privința condamnatului pentru a fi transferat sau, după caz, lăsat în izolatorul de urmărire penală, este executorie, însă poate fi atacată cu recurs în termen de 3 zile în instanța ierarhic superioară.

Menționăm că, la aplicarea sau prelungirea măsurii preventive sub formă de arest în privința condamnatului pentru a fi transferat sau, după caz, lăsat în izolatorul de urmărire penală, conform procedurii descrise în art. 198 din Codul de executare, instanțele de recurs urmează să verifice legalitatea măsurii aplicate în raport cu art. 20 din Codul de procedură penală, dar nu prin prisma riscurilor prevăzute de art. 185 din Cod de procedura penală, pentru stabilirea măsurii respective, reieșind din specialitatea procedurii instituite de legislator pentru condamnății care au săvârșit alte infracțiuni.

Drept urmare, instanța de judecată ierarhic superioară trebuie să verifice legalitatea încheierii de aplicare a arestului de către primele instanțe în privința condamnăților care urmează a fi transferați sau lăsați în izolatorul de urmărire penală, doar prin prisma respectării de către organul de urmărire penală sau, după caz, de către instanța care judecă cauza a termenelor rezonabile de desfășurare a procesului penal, stipulați în art. 20 alin. (3) din Codul de procedura penală.

Concomitent, amintim că examinarea cauzelor penale, în care figurează condamnății, urmează a fi examinate prioritar, iar judecătorul urmează să-și planifice astfel activitatea încât aceasta să nu ducă la tergiversarea examinării cauzelor nominalizate, având în vedere că regimul stabilit persoanelor condamnate din penitenciare le acordă mai multe drepturi față de cei care sunt deținuți în izolatoarele preventive de detenție, acestea având regim și condiții mai severe decât cele în care persoanele menționate își execută pedeapsa, astfel rezultă că transferul sau lăsarea condamnatului în izolatorul de urmărire penală trebuie să fie justificată și dispusă pentru o perioadă relativ scurtă.

În cele din urmă, este relevant de reținut faptul că, în cazul când este necesar de a audia condamnatul, care ispășește pedeapsa cu închisoarea, însă acesta figurează ca parte-vătămată sau martor în dosarul penal deferit judecății, instanța de judecată conducându-se de prevederile art. 199 alin. (3) din Codul de executare, printr-o încheiere motivată, indicând calitatea procesuală a acestuia (parte-vătămată sau martor), aduce la cunoștință Departamentului instituțiilor penitenciare că persoana este citată și urmează a fi escortată la ședința de judecată.